

"להאיר - כי המאור שבה משיבם למוטב!"

לא מדברים
נדבקים
לא מדברים
בשעת התפילה

עלון תורני שבועי בהלכה ובאגדה

פנינים לשבת קודש

יהודי יקר, מדברים רק אליך / הרב יעקב שניאור שליט"א

כניסת שבת: 18:27
צאת שבת: 19:34
רבנו תם: 20:11

מתחילים אנו בסיעתא דשמיא את חומש "ויקרא", הוא השלישי מתוך חמישה חומשי תורה. רוב פרשיותיו עוסקות בענייני הקורבנות השונים, ולפיכך נקרא בשם ספר "תורת כהנים" - שהכהנים הם אלו שמקריבים את הקורבנות ומרצים בין מקריב הקרבן לאביו שבשמים.

הקרבן הוא מוסר חי. כאשר האדם מתבונן במעשה הקרבן ובכל פעולה מהפעולות הנעשות בו, יוכל ללמוד בצורה מוחשית היאך עליו להיזהר מכל חטא ועוון ולתקן את מידותיו כי כך היה ראוי שיעשו לו.

וכך נאמר למשה בתחילת הפרשה: **"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָן לַה', מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרְבוּ אֶת קָרְבָנְכֶם"** (א, ב).

בהסבר מהות הבאת הקרבנות ושחיתתם והקרבתם על גבי המזבח, כתב רבינו הרמב"ן זיע"א: "כדי שיחשוב כי חטא לאלוקיו בגופו ובנפשו, וראוי היה שיישפך דמו וישרף גופו, לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה".

כשהאדם חוטא הוא מפעיל את כל אבריו וחושיו בעשיית החטא, ומשתמש במחשבתו ובדיבור פיו כדי למלא תאוותו בעשיית החטא. כך גם כשבא לכפר על עצמו בהבאת הקרבן, עליו לרכז את כל מחשבתו, דיבורו ואבריו לתקנם מהחטא שפגם בהם. ולכן כל שמונת הפעולות העיקריות בעשיית הקרבן על ידי הכהן הן: סמיכה, שחיטה, קבלה, זריקה, הפשטה, ניתוח, נתינת אש על המזבח, עריכת הנתחים על האש ורחיצת הקרב והכרעיים. וזאת כדי להמחיש לו מה היה עליו לעבור לולא חסד ה' שיפטר מכך בהבאת קרבן, מלשון קירבה, שהחטא ירחיקו מה' והקרבן מקרבו בחזרה, ובתנאי בסיסי שישוּב בתשובה בכל ליבו.

בין חלקי הקרבן מקריבים את החלב והדם. שואל רבינו ה"בן איש חי" **זצ"ל מדוע** בחר הקב"ה דוקא את החלב והדם שיקריבו לפניו?

ותירץ כי נצטוונו בתורתנו הקדושה על מצות עשה ומצות לא תעשה. מצות העשה צריכות להיעשות בזריזות רבה ובהתלהבות, אך מצות לא תעשה שונות לחלוטין עליהם נדרש כוח העצלות. לפעמים אנו מחליפים בין השיטות, מצות לא תעשה נעשות על ידינו בחמדה ובזריזות, ואילו במצות עשה נוהגים אנו בעצלות מופגנת. **הדם** הינו חם והוא מסמל את הזריזות, **והחלב והשומן** מסמלים את הרפיון ואת העצלות. נתינתם על המזבח מלמדת, כי יש להשתמש בשניהם בעבודתנו את ה'. ואם חטאנו והחלפנו ביניהם, יבוא הקרבן ויכפר על מעשינו.

העולם גועש ורועש, פחד אוחז את כולם, יש הטוענים כי זהו סוף העולם. סמוכים ובטוחים אנו במי שאמר והיה העולם, שכל מה שהי עושה הכל לטובה, והוא מדבר עמנו ברמזים, לו רק נשכיל להבין את המסר האלוקי הנסתר והמכוון אלינו הרי שימים טובים עוד לפנינו.

הן כבר אמרו חז"ל (בבמות סג.): "אמר רבי אלעזר בר אבינא אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל שנאמר (צפניה ג, ו): 'הַכְרַתִּי גוֹיִם נִשְׁמָו פְּנוֹתֶם הַחֲרַבְתִּי חוּצוֹתֶם מִבְּלֵי עוֹבְרִי, וְמָה כָּבַר עֲלֵינוּ לַעֲשׂוֹת? אָמַר הַנְּבִיא (שם ג, ז): 'אֲמַרְתִּי אַךְ תִּירְאֵי אוֹתִי תִּקְחִי מוֹסֵר וְלֹא יִפְרֹת מְעוֹנָה כָּל אֲשֶׁר פִּקְדְתִּי עָלֶיךָ'. עלינו לקחת מוסר ולשוב אל ה' בתשובה, והוא ברחמיו הגדולים יחוס עלינו ויסיר מעלינו כל חולי מגפה ומחלה.

הגאון רבי שמואל ביטון שליט"א ראש ישיבת 'אור יוסף' בחדרה העיר את עינינו בסוגיא בה עסקנו לפני כמחצית השנה, עת קראנו בהפטרות יום הכיפורים על יונה הנביא, הוא נמצא בספינה והים גועש ורועש והספינה מבקשת להישבר, ועמו שבעים מלכי אומות העולם, כל אומה כלשונה.

המלחים אצים רצים על סיפון הספינה, מכל עבר זעקות השבר של הנוסעים הרבים, ודפיקות הלב מהנורא מכל. יונה הנביא ידע הכל הוא כבר הבין. **"וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׂאוּנִי וְהִטְלֵנִי אֶל הַיָּם וַיִּשְׁתַּק הַיָּם מְעַלְיָכֶם, כִּי יוֹדַע אֲנִי כִּי בְּשָׁלִי הַסַּעַר הַגָּדוֹל הַזֶּה עָלֵיכֶם"** (יונה א, יב).

שואל רבי שמואל, מנין לו ליונה שכל הסער הזה בגללו? הרי כל יושבי הספינה גויים ארורים, אשר אפילו שבע מצות בני נח אינם מקיימים, למה לו לתלות את אבדת הספינה על יושביה בו?

ויישב, לפני שנים עת באו על העולם גזרות נוראות של שמד, **מרון ה"חפץ חיים" זיע"א** היה אומר שהקב"ה מדבר בשפה של המבין, והמבין הוא רק היהודי. כשרואים אנו איך שהקב"ה מביא על העולם כולו נגף נורא ואיום שאין לו תרופה, וכל חכמי רפואה ממזרח וממערב מנסים למצוא תרופה אך "יחוגו וינעו כשיכור וכל חכמתם תתבלע", אז המסר מכוון אלינו. את זאת יונה ידע, בעוד שהגוי יודע להסביר הסברים רבים על מה בא נגף זה לעולם, ועל מה אבדה הארץ, הקב"ה מדבר לעולם בשפה בה רק היהודי מבין, הבה נתאמץ להבין מהו המסר.

אמרו חז"ל (פרקי אבות ד, יא): "רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד. והעובר עבירה אחת, קונה לו קטיגור אחד. תשובה ומעשים טובים, כתריס בפני הפורענות".

העלון מוקדש

לעילוי נשמת - הרה"ג רבי יורם מיכאל אברג'ל בן רינה זצ"ל, הגה"ק רבי גדליה משה בן רבי שלמה זצ"ל, רבי אברהם שניאור בן זוהרה ז"ל, רבי יעקב שניאור בן זוהרה ז"ל, זוהרה שניאור בת פרחא ז"ל, רבי אליהו שניאור בן זוהרה ז"ל, יששכר בוחבוט בן אסתר ז"ל, איז'ה בוחבוט בת תמו ז"ל, פונגדה איגילוב בן טורי ז"ל, רבי שלום צור בן דוד ורות מכלוף ז"ל, רבי אליהו מור יוסף בן אטו ז"ל, יוסף גבאי בן עליה ז"ל, שלמה גבאי בן מסודי ז"ל, גבריאל גבאי בן מסודי ז"ל, יהודה תורג'מן בן חביבה ז"ל, דונה מור יוסף בת יקוט ז"ל, משה בן רג'ינה ז"ל, אילנית בת רג'ינה ז"ל, זרחיה בוארון בן מרים ז"ל, דוד חזן ז"ל.

להצלחת - אברהם צור בן אסתר ושלום וב"ב הי"ו, ישראל ושי שניאור וב"ב הי"ו, לינוי בת ז'נט הי"ו, יגל דוד ונהוראי בני לינוי הי"ו, עידן וטלי חג'ג וב"ב הי"ו, אבי וליסה סעדיה הי"ו.

לתרומות להדפסת העלון ניתן להתקשר: 055-6799930, ניתן לתרום בהפקדה בסניף הדואר בנק 09, מספר חשבון 27185716

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יִקְרִיב מִמֶּנּוּ קָרְבָן לַה' " (א, ב) ביאור נפלא כתב הרה"ג רבי דוד אבן כליפא זצ"ל מגדולי רבני אלג'יר, בספרו "מכלל יופי", בגמרא (סוטה ה.) אמרו חז"ל כי בזמן שבית המקדש היה קיים, אדם מקריב עולה, שכר עולה בידו, מנחה - שכר מנחה בידו. ברם, מי שדעתו שפלה ומתנהג בענווה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקורבנות שנאמר: "זבחי אלוקים רוח נשברה". ונרמז בתיבת "אדם", ראשי תיבות אברהם דוד משה, אברהם אמר "ואנוכי עפר ועפר", דוד אמר "ואנוכי תולעת", ומשה אמר "ונחנח מה". (נכתב ע"י הבה"ח אברהם ישי שניאור נ"י)

פסח כשר אבל שמח

בכל בתי ישראל עסוקים בהכנות לקראת חג הפסח הקרב ובא, אך צריך להיזהר עד מאוד בכל שלבי ההכנות מיצר הרע של הכעס והזעם מלחץ ההכנות הרבות. שואל הזוהר הקדוש, מה פשר הפסוק: "את חג המצות תשמור", איזה שמירה מדובר? ואיך אפשר לשמור על דבר רוחני? ועונה, כי בחג הפסח צריך כל האדם להישמר יותר מכעס מכל השנה כולה, שהכועס בפסח כאילו אוכל חמץ! סיפר הרב דניאל אוחיון שליט"א, בספרו 'אור דניאל' מעשה מצמרר: "הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א פרסם בספרו 'עלינו לשבח', מכתב שהגיע אליו מבני זוג שחוו זאת על בשרם, זה פרטי המכתב: "תחילתו של הסיפור היה בערב שבת הגדול, כאשר באותו בית עליו אנו מדברים נבדקו כבר רוב החדרים ואף הוכשרו לפסח, ועל הילדים נאסר להכניס דברי חמץ למקומות הללו. אחד הילדים הקטנים לא נזהר דיו, ולמרות הזהרת ההורים, והפתק באותיות קידוש לבנה שנתלה על הדלת ובו הודעה שהחדר כבר 'כשר לפסח', נכנס הילד אל החדר כשכולו מלא בפירוורי חמץ. האב, שמן הסתם היה לחוץ מאוד באותו רגע, התרגז על הילד הקטן, וכעסו גבר בו עד שהתחיל לצעוק בקול רעש גדול, טרק את דלתות הבית בחוזקה ועשה רושם כמי שאיבד שליטה על עצמו. מה צריכה לעשות עקרת בית הרואה את בעלה במצב כזה? - להרגיע את הבעל, לא להרים את קולה, ובטח שלא להמשיך ולצעוק אף היא על הילדים, וכמובן לא להגיב בדברים קשים נגד בעלה. אך עקרת הבית שהעבירה לנו את המכתב, בראותה את בעלה מתרגז וכועס בצורה חמורה שכזו, הגיבה בכעס כנגדו, אולם לא הסתפקה בתגובה סתמית אלא הוסיפה משפט שנפלט מפיה בטעות: "אם אתה מתנהג בדרך שכזו כלפי הילדים שלך, אז לא מגיע לך ילדים!".

רחמנא ליצלן הנורא מכל קרה, והיום שהוא הגיע מהר מכפי שחשבו בני הזוג. האישה הייתה בהריון, והנה לא חלפו אלא מספר ימים, ובעיצומם של ימי חול המועד פסח נפטר העובר בבטנה באופן פתאומי לחלוטין, ושבק חיים ללא סיבה רפואית הנראית לעין. איך אמרה האישה: "לא מגיע לך ילדים!!!". אותו הזוג לא היו צריכים להסבר יותר מזה, הרמז היה שקוף וברור מדי!

בעלה שכבר ברגע שהוציאה את המילים הללו מהפה, הרגיש לא טוב ואמר לה: "הרגשתי הייתה, שלא ירחק היום והמילים הלא טובות הללו תפעלנה בכל הכח!". בני הזוג הגיעו לביתו של מרן רבי חיים קנייבסקי שליט"א, וסיפרו את שעבר עליהם. רבי חיים הביע את השתוממותו, הכיצד מוציאים מילים שכאלו בבית יהודי, ואמר שבודאי העונש בא עליהם בגלל זה, וכששאלוהו מה התיקון לכך, אמר בפשטות: "תקבלו על עצמכם לא לומר שוב שטויות שכאלו".

הרבנית בת שבע קנייבסקי ע"ה שנכחה בבית, הוסיפה ואמרה: "אם את רואה את הכח האדיר שיש לך בפה, תנצלי זאת לדברים חיוביים, ותתפללי רק על דברים שהינך זקוקה להם". האישה שמעה וקיבלה על עצמה לברך ולא לקלל. והנה, בני הזוג לא נפקדו במשך שנים רבות בילדים, וחששו שלאחר פטירתו הפתאומית של העובר, הם לא יפקדו שוב למשך תקופה ארוכה.

עתה, לאחר ששמעה האישה על הכח האדיר שיש בפה, עמדה והתפללה לבוראה שיפקדנה בילדים נוספים, היא השקיעה מאוד בתפילותיה, ולא עברה תקופה ארוכה והאישה נפקדה שוב ולשמחתה היא ילדה תאומים מתוקים!

כמה כח הרסני יש בפה של האדם והוא אינו מודע לכך. הרי הגאון מוילנא זצ"ל כותב שכל מילה שאתה מוציא מפיו טסה כמו טיל לשמים ועושה רושם. כמה צריכים להיזהר בימים הקרובים עד חג הפסח, ובפרט שעות בודדות לפני ליל הסדר שלא לכעוס! לא לתת אווירה שלילית בבית לפני החג שכולם כל כך מחכים לו! שלכל ההכנות תהיה הרגשה טובה, וזאת על ידי שזכור שכל עכבה לטובה וכל מקרה שנשלח אלינו הוא ניסיון מאת ה' יתברך.

לכן גם אם הילדים נכנסו עם עוגיות לחדרים שערכנו בהם ניקיונות רבים וכבר נבדק בו החמץ, לא לצעוק על הילד ולהתעצבן, יש לנו פה ניסיון מאת הקב"ה: לראות כיצד נגיב ונפעל ברגעים שכאלו, האם נכעס ונרתח ונגרום לילד הרגשה שפסח זה צעקות ועצבים או שזכור שאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן הכריזו עליו מלמעלה, וכעת יש לנו אפשרות לעבוד על המידות בחינם! אפשר לגשת לילד ולומר לו בחום: "חג הפסח שכולנו מחכים לו כבר בפתח, ואם אנחנו רוצים לחגוג אותו באמת, אסור לנו להיכנס עם חמץ לחדרים". כך נקבל את החג בשמחה ובחוויה שלא תישכח לעולם לכל בני הבית!

"כבוד הרב, זהו המסר שרציתי להעביר לעם ישראל ברגעים הללו של ההכנות האחרונות של החג, שיהיה פסח כשר אבל גם שמח", חתמה את מכתבה.

הגזל אינו רואה ברכה

נאמר בפרשתנו: "דָּבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לְה'". ביאר רש"י מדוע נאמר לשון "אדם"? אלא כשם שהאדם הראשון לא הקריב מן הגזל, אף אנו אין לנו להקריב מן הגזל.

אל בית הצדיק רבי מאיר מפרימשלן זצ"ל, הגיעו שני שותפים שפתחו זה עתה עסק חדש, וביקשו את ברכתו. שאלם הרבי: "האם עשיתם שטר שותפות?", והשניים השיבו "לא". "אם כן" אמר הרבי, "אני אכתוב לכם שטר שותפות". נטל הצדיק נייר וכתב עליו: א. ב. ג. ד. והגיש להם את הנייר וברכם בהצלחה. הביטו השניים בנייר ותמהו איזה שטר שותפות הוא זה? "בארבע אותיות הללו" אמר הרבי "טמון יסוד הצלחת השותפות ביניכם, הם ראשי תיבות אמונה ברכה, גניבה דלות!".

כא פלאה פאכאל פא יא...

ש. האם מותר לספרדים לאכול קטניות ואורז בחג הפסח? ת. אכן מנהג הספרדים לאכול קטניות בפסח כחומס, אפונה, שעועית וכד' אבל יש להיזהר לבדוקם בדקדוק רב ובכבוד ראש מגרגירי החמץ שלוש פעמים, ובשעת הבדיקה ימנע מלהיות בקרבת ילדים קטנים שמסיחים את הבודק מדעתו, וגם מצוי שידיהם מלוכלכות בחמץ (היתר הקטניות מבואר ברמב"ם פ"ה מהל' חמץ ומצה ה"א, ובשו"ע סי' תנג ס"א שאינם מחמיצים ומותר להכין מהם תבשיל, חזו"ע פסח עמ' פב), אולם יש עדות בקרב בני ספרד בעיקר יוצאי צפון אפריקה ועדת המרוקאים שנמנעו מלאכול קטניות בפסח לחומרא, והמנהג נובע מהחשש שמא תמצא חיטה אחת בקטניות שהיו מאחסנים את כל השקים במחסן אחד (כן נזכר בראשונים כמ"ש מרן בב"י בסי' תנג, וסיים בדברי המרדכי בשם הסמ"ק שאין מי שחש לדברים הללו זולתי האשכנזים. וכ"כ נוהג בחכמה עמ' קס שו"ת מים חיים ח"ב סי' מא, מרן החיד"א במורה באצבע סי' תסז סק"ה שכל אחד מחמיר על עצמו בפסח), ועוד שהיו רגילים לטחון קמח גם ממיני הקטניות, וחששו שמא עמי הארץ כשיראו שמבשלים מאכלים מקמח קטניות בלא שנוהרים מחימוץ, יטעו ויבשלו קמח ממיני דגן ויחמיץ, וקטניות לחים וטריים נהגו לאוכלם.

וכן מותר לאכול אורז בפסח (בפסחים קיד: אמרו שרבה לקח לשני תבשילים שלק ואורז, וכ"פ הרמב"ם פ"ה מהל' חמץ ומצה ה"א והשו"ע סי' תנג ס"א), וכן מנהג הספרדים אולם מקפידים לבדוקו שלוש פעמים כנ"ל (חזו"ע פסח עמ' פא-פב), אולם כיום שאין מצוי באורז חיטה אלא בפעמים בודדות, די לבדוקו פעם אחת (ילקו"י פסח ח"ב עמ' קטו), וממידת חסידות לבדוקו שלוש פעמים כנ"ל. ויש מבני ספרד שנמנעו מלאכול אורז בפסח, ולכן על כל עדה לנהוג כמנהגה, ואשריהם ישראל המהדרים במצות (מרן החיד"א בברכ"י סי' תנג סק"א, וכ"כ הבא"ח פרשת צו המ"ט שבבגד לא אוכלים אורז, וכ"כ בספר נוהג בחכמה עמ' קס, ובשו"ת מים חיים ח"ב סי' מב).